

Murray N. Rothbard, Hynek Řihák

Wall Street, banky a americká zahraniční politika

Wall Street, banky a americká zahraniční politika

Murray N. Rothbard

Překlad Hynek Řihák

1. vydání

vydáno v červnu 2020 jako 101. publikace

vydal Pavel Kohout (www.kknihy.cz)

ISBN 978-80-7570-187-9 (epub)

ISBN 978-80-7570-188-6 (mobi)

ISBN 978-80-7570-189-3 (pdf)

OBSAH

Úvod	4
1. Wall Street, banky a americká zahraniční politika	5
2. J. P. Morgan	7
3. Agresivní asijská politika	12
4. Teddy Roosevelt a „osamělý blázen“	15
5. Morgan, Wilson a 1. světová válka	18
6. „Náhodný“ Federální rezervní systém	24
7. Kulatý stůl	27
8. Rada pro mezinárodní vztahy	29
9. Rockefeller, Morgan a válka	31
10. Guatemalský puč	38
11. J. F. Kennedy a vláda	41
12. Lyndon B. Johnson a mocenská elita	45
13. Henry A. Kissinger	50
14. Trilaterální komise	52
Literatura	58
Kdo je Murray N. Rothbard?	60
Již vyšlo	64

ÚVOD

Kniha „Wall Street, banky a americká zahraniční politika“ je zapálenou monografií, která ukazuje jinou stránku Murray N. Rothbarda než jaká plyne z jeho teoretických pojednání: jeho schopnost provést analýzu „mocenské elity“, aby bylo rozumět vztahům mezi penězi, mocí a válkou. Raději než dovolit (americké) levici ovládat přístup k historii, Rothbard ukazuje, jak jsou samy bohaté elity schopné manipulovat světovými událostmi skrze své napojení na státní moc. Historici hlavního proudu se vysmívali Rothbardově historii jako „konspiračnímu“ přístupu. Rothbard sám chtěl jen ukázat, že světové události nejsou náhodnými historickými silami, ale že jde o důsledky rozhodnutí a cest vybraných reálnými lidmi. V knize podává ponuré detaily jak síť bank, kupců státních dluhopisů a členů Wall Streetu dává přednost válkám a vydělává na nich.

1. WALL STREET, BANKY A AMERICKÁ ZAHRANIČNÍ POLITI- KA

Obchodníci anebo výrobci můžou buď být ryzími svobodnými podnikateli anebo etatisty; můžou si buď prorazit cestu skrze svobodný trh anebo vyhledávat speciální vládní výhody a privilegia. Vybírají si podle svých individuálních preferencí a hodnot. Ale bankéři nevyhnutelně inklinují k etatismu.

Komerční bankéři jsou zaneprázdnění bankovním částecím rezerv, balancují na svobodném trhu vždy na hraně bankrotu. Proto vždy sahají po vládní pomoci a záchraně. Investiční bankéři dělají většinu svého byznysu pomocí upisování vládních dluhopisů ve Spojených státech a v cizině. Tak mají nezadatelné zájmy v podporování deficitů a v nucení platit daňové poplatníky za vládní dluh. Oba typy bankéřů potom mají tendenci být navázáni na vládní politiku a snaží se ovlivnit a řídit vládní aktivity v domácích i zahraničních záležitostech.

V raných letech 19. století byl organizovaný kapitálový trh ve Spojených státech většinou omezen na vládní dluhopisy (tehdy nazývaných „akcie“) spolu se společnostmi mořských průplavů a samotnými bankami. Jakékoliv investiční bankovníctví, které existovalo, se soustředilo na vládní dluh. Od Americké občanské války až do roku 1890, zde nebyly prakticky žádné výrobní korporace; výrobní a jiný byznys byl spoluúčastí a ještě nedosahoval velikosti, kdy by potřeboval přijmout korporátní formu. Jedinou výjimkou byly železnice, největší průmysl v USA. První investiční banky se tak soustředily na cenné papíry železnic a vládní dluhopisy.

První velký investiční bankovní dům v USA byl výtvozem vládních privilegií. Jay Cooke, ve státě Ohio narozený organizátor obchodu, žijící ve Filadelfii a jeho bratr Henry, editor čelných republikánských novin v Ohiu, byli blízkými přáteli amerického senátora Salmona P. Chase. Když se roku 1861 dostala k moci nová Lincolnova administrativa, Cookovi lobovali tvrdě za zajištění toho, aby Chase získal místo ministra financí. Tento lobing plus enormní suma 100 tisíce dolarů, které Jay Cooke nalil do Chaseovy politické pokladny, přivedly Chaseho k tomu oplatit výhodu tím, že garantoval Cookemu, nově vedenému jako investiční bankéř, enormně lukrativní monopol v upisování celého vládního dluhu.

Cooke a Chase poté zvládli během války použít skutečný Republikánský monopol v Kongresu k přeměně amerického bankovního systému z relativně volného trhu na Národní bankovní systém (National Banking System) centralizovaný federální vládou pod kontrolou Wall Streetu. Zásadním aspektem tohoto systému bylo to, že banky mohly rozšiřovat svoje úvěry jen v proporcí k federálním dluhopisům, které vlastnily — dluhopisům, které byly nuceny kupovat od Jaya Cookeho. Jay Cooke a spol. se stali v poválečných republikánských presidentských administrativách enormně vlivní, s pokračujícím monopolem na upisování vládních dluhopisů. Dynastie Cooků potkala svůj zasloužený osud v podobě bankrotu v roce 1874, tento pád pomohl jejímu velkému rivalovi, tehdy ve Filadelfii umístěné společnosti Drexler, Morgan a spol.

2. J. P. MORGAN

Po roce 1873 se Drexler, Morgan a jejich vedoucí osobnost, J. P. Morgan (1837–1913) stali zdaleka největší investiční firmou v USA. Jestliže Cooke byla „republikánskou“ bankou, Morgan původně opatrně dobře napojený na obě strany, byl především vlivný mezi Demokraty. Jiný vlivný finanční zájem v Demokratické straně byl mocný evropský investiční bankovní dům Rotschildů, jehož představitel August Belmont, byl po mnoho let pokladníkem národní Demokratické strany.

Enormní vliv Morganů na Demokratickou administrativu presidenta Grovera Clevelanda (1837–1908; presidentem v letech 1885–89, 1893–97), může být rozpoznán jednoduše letmým pohledem na její vedoucí osobnosti. Grover Cleveland sám strávil prakticky celý svůj život v Morganově okruhu. Vynikl v Buffalu jako železniční právník, jeden z jeho velkých klientů byla Morgany ovládaná Newyorská centrální železnice (New York Central Railroad). Mezi presidentskými administrativami se stal podílníkem mocné právnícké firmy Bangs, Stetson, Tracey a MacVeagh z New York City.

Tato firma se do konce 80. let 19. století stala vedoucí právní firmou domu Morganů, velkou měrou proto, že senior podílník Charles B. Tracey byl švagrem J. P. Morgana. Poté, co Tracey v roce 1887 zemřel, Francis Lynde Stetson, starý a blízký přítel Clevelanda, se stal ve firmě dominantním podílníkem, stejně jako osobním právním zástupcem J. P. Morgana. (Nyní jde o wallstreetovskou firmu Davis, Polk a Wardwell.)

Kabinet Grovera Clevelanda byl prolezlý Morganovými muži, s občasnými ohýbáním hřbetu před ostatními bankéři. Zvažme ty vysoce postavené činovníky, kteří se zabývali zahraniční politikou, Clevelandův ministr zahraničí Thomas F. Bayard byl blízkým spojencem a žákem Augusta Belmonta; opravdu, Belmontův syn Perry bydlel s a pracoval pro Bayarda v Kongresu jako jeho vrchní asistent. Ministrům zahraničí v druhé Clevelandově administrativě byl mocný Richard Olney, vedoucí právník bostonských finančních zájmů, který byl vždy svázán s Morgany, a především byl ve správní radě Morgany provozované Bostonské a mainské železnice (Boston and Maine Railroad) a později pomáhal Morganovi dát dohromady společnost General Electric.

Válečná sekce a námořní sekce za Clevelanda byly rovnoměrně ovládané bankéři. Ministr války William C. Endicott, člen bostonské elity (Boston Brahmin), se přičlenil do bohaté rodiny Peabodyů. Strýc Endicottovy ženy George Peabody založil bankéřskou firmu, která zahrnovala otce J. P. Morgana jako seniora společníka; a jeden z Peabodyů byl nejlepším příte-

lem na svatbě J. P. Morgana. Ministrem námořnictva byl vedoucí finančník z New York City Wiliam C. Whitney, blízký přítel a vrcholový politický poradce Clevelanda.

Whitney byl blízce svázán s Morganovými při provozování Newyorské centrální železnice. Ministrem války v druhé Clevelandově administrativě byl starý přítel a asistent Clevelanda, Daniel S. Lamont, dříve zaměstnanec a chránělec Williama C. Whitneye. Konečně druhým ministrem námořnictva byl alabamský kongresman Hilary A. Herbert, právní zástupce a velmi blízký přítel Mayera Lehmana, zakládajícího společníka newyorské obchodní firmy Lehman Brothers, která se brzy přesunula intenzivně k investičnímu bankovníctví. Vskutku, Mayerův syn Herbert, který se později stal guvernérem státu New York během období Nového údělu, byl pojmenován jako Herbert po Hilarym.

Velký bod obratu v americké zahraniční politice přišel v ranných 90. letech 19. století, během druhé Clevelandovy administrativy. Bylo to tehdy, kdy se USA ostře a trvale obrátily od (relativně) mírové zahraniční politiky a neintervence k agresivnímu programu ekonomické a politické expanze do zahraničí. V srdci nové politiky byli vedoucí američtí bankéři, dychtící využít rostoucí hospodářskou sílu země k dotování vývozu, vynucení si přístupu na vývozní trhy a investiční kanály, jež by mohli financovat, stejně jako k ručení za státní dluhopisy zemí Třetího světa.

Hlavním předmětem agresivní expanze v 90. letech 19. století byla Latinská Amerika a nejdůležitějším nepřítelem byla Velká Británie, která byla v tomto rozsáhlém regionu dominantním investorem. V pozoruhodné sérii článků z roku 1894, časopis „Bankers' Magazine“ stanovil agendu pro zbytek dekády. Závěr této série byl: jestliže „bychom měli vymámit jihoamerické trhy na Německu a Anglii a trvale je udržet, udržet, byla by to vskutku trofej, hodná snad i velké oběti.“

Dlouholetý společník Morgana Richard Olney dbal tohoto volání, jako ministr zahraničí od roku 1895 do roku 1897, přivedl USA na cestu k vytvoření Říše. Poté co opustil ministerstvo, veřejně shrnul politiku, kterou sledoval. Starý izolacionismus hlásaný projevem na rozloučenou Georga Washingtona je pryč, hřimal. Náš čas nyní přišel, tvrdil Olney, když „patří se, abychom zaujali vedoucí pozici... mezi mocnostmi světa.“ A „současná naléhavá potřeba našich obchodních zájmů,“ dodal, „je více trhů a větších trhů“ pro americké produkty, zvláště v Latinské Americe.

Spolehliví jako obvykle, Cleveland a Olney přistoupili agresivně k použití americké síly k vytlačení Velké Británie z jejich trhů a opor v Latinské Americe.

V roce 1894 námořnictvo USA nelegálně použilo sílu k prolomení blokády Rio de Janeria vytvořené Británií upečenou rebelií za účelem restaurace brazilské monarchie. K zajištění toho, že rebelie bude potlačena americké námořnictvo po dobu několika měsíců umístilo své válečné lodě v přístavu Ria.

Během té samé doby čelila vláda USA komplikované situaci v Nikaragui, kde se plánovala garance dluhopisů American Maritime Canal Company k postavení průplavu skrze tuto zemi. Nový režim generála J. S. Zelayae hrozil odvoláním koncese na průplav; ve stejný čas nezávislá rezervace Indiánů kmene Miskito chráněných po desetiletí Velkou Británií, žila napříč východního konce předpokládaného kanálu. V sérii obratných manévrů za použití námořnictva a vylovení námořní pěchoty se USA podařilo Zelayau přivést k pádu a vypudit Brity a převzít teritorium Miskitů. (Pozn. překladatele: Zelaya ovšem předtím vojensky rezervaci Moskitů obsadil.)

V Santo Domingu (nyní Dominikánská republika) byla terčem amerického zastrašování Francie. V Santo Domingu společnost Improvement Company, konsorcium newyorských bankéřů v roce 1893 koupilo celý dluh Santo Dominga od jedné holandské společnosti. Obdrželo tak právo vybírat všechny dominikánské celní příjmy na zaplacení dluhu. Francouzi byli podrážděni tím, že byl jeden francouzský občan v zemi zavražděn a francouzská vláda hrozila použitím síly, aby získala odškodnění. Jejím cílem pro odškodnění se staly dominikánské celní příjmy, v tomto bodě USA vyslalo válečnou loď do oblasti k zastrašení Francouzů.

Ale nejvíce znepokojující krize této doby se stala v roce 1895–96, když USA bylo na širku vlasu od hrozící války s Velkou Británií stran teritoriálních sporů mezi Venezuelou a Britskou Guianou (dnes Guyana). Tyto spory zuřily po čtyřicet let, ale Venezuela mazaně přilákala americké zájmy zaručením koncese Američanům na zlatých polích ve sporné oblasti. Podle všeho Cleveland měl již dost „britské hrozby“ a směřoval rychle k válce.

Jeho blízký přítel Don Dickinson, hlava Demokratické strany ve státě Michigan, přednesl bojovnou řeč v květnu 1895 jako náhradník za presidenta. Války jsou nevyhnutelné, pravil Dickinson, protože vyplývají z obchodní soutěže mezi národy. Spojené státy čelí nebezpečí mnoha konfliktů a jasným nepřítelem byla Velká Británie. Po zhodnocení historie údajné britské hrozby, Dickinson hřímal, že „potřebujeme a musíme otevřít trhy v celém světě, abychom udrželi a zvýšili naši prosperitu.“

V červenci ministr zahraničí Olney poslal Britům urážlivou a teatrální nótu, uvádějící, že „Spojené státy jsou prakticky vládcem tohoto světadílu a jejich příkaz, k němuž váže svou intervenci, je zákonem pro jeho obyvatele.“ Presi-

dent Cleveland rozrušený britským odmítnutím nóty, dodal do Kongresu v prosinci skutečné válečné poselství, ale Británie nově zaměstnaná problémy s Búry v Jižní Africe se rozhodla ustoupit a souhlasila s kompromisní dohodou o hranicích. Urážlivě, Venezuelané nedostali ani jedno místo v odsouhlasené arbitrážní komisi. Prakticky, Britové zaměstnaní všude jinde postoupili vedoucí postavení v Latinské Americe Spojeným státům. Pro USA nastal čas najít více nepřátel k vyzvání.

Následující a největší latinskoamerická intervence byla samozřejmě na Kubě, kde Republikánská administrativa vstoupila do války podnícena svým křídlem válečných štváčů napojených na zájmy Morgana, vedených mladým zástupcem ministra námořnictva Theodorem Rooseveltem a jeho mocným mentorem, členem bostonské elity, senátorem Henrym Cabotem Lodgem. Ale americká intervence na Kubě začala za vlády Clevelanda-Olneye.

V únoru 1895 vypuklo proti španělské kubánské povstání za nezávislost. Původní reakcí USA byl pokus ukončit hrozbu revoluční války vůči americkým majetkovým zájmům tím, že stranily španělské vládě, upravené autonomií udělené Kubáncům tak, aby by pacifikována jejich touha po nezávislosti. Šlo od té doby o předzvěst americké zahraniční politiky: snaha manévrovat v zemích Třetího světa jako podporovatel „třetí síly“ anebo „umírněných“ nároků, které ve skutečnosti neexistují.

Velkým zastáncem této politiky byl milionářský pěstitel cukru na Kubě Edwin F. Atkins, blízký přítel bostonského Richarda Olney a společník J. P. Morgan a spol. Do podzimu 1895 Olney usoudil, že Španělsko nemůže vyhrát, a že s ohledem na „velký a důležitý obchod mezi oběma zeměmi“ a „velký rozsah amerického kapitálu“ na Kubě, by Spojené státy měly provést obrát o 180 stupňů a podporovat rebely, i k uznání kubánské nezávislosti. Fakt, že takové uznání by jistě vedlo k válce se Španělskem, se nezdál být hoden uvážení. Cesta k válce se Španělskem začala cesta, která došla ke svému logickému vyústění o tři roky později.

Žhavými podporovateli pro válečného kursu byli Edwin F. Atkins a August Belmont, ve jménu Rothschildovských bankovních zájmů. Dynastie Rothschildů, která dlouhodobě financovala Španělsko, odmítla prodloužit jakékoliv úvěry Španělsku a místo toho se zaručila za vydání kubánských revolučních dluhopisů a i převzala plný závazný slib za neupsaný zůstatek.

Během dobývání Kuby ve Španělsko-americké válce, využily také USA příležitost k rozšíření své moci zvláště v Asii, prvně obsazením přístavu v Manile a potom i celých Filipín, poté co to stálo několik tvrdých let drčení revolučních

sil filipínského hnutí za nezávislost. (Pozn. překladatele: Filipíny byly do té doby španělskou kolonií. Samostatnost získaly na USA až roku 1946.)

3. AGRESIVNÍ ASIJSKÁ POLITIKA

Konec 90. let 19. století také užel nový obrat v postoji Spojených států k Dálnému východu. Expandující rychle do Pacifiku v honbě za ekonomickými a finančními zisky, vláda USA viděla, že Rusko, Německo a Francie si rozdělovaly se vzrůstající měrou územní a ekonomické koncese blízko rozkládající se čínské císařské dynastie. Protože přišly příliš pozdě do hry o Asii a nebyly ochotny riskovat velké výdaje na vojsko, Američané vedení Olneyem a následně Republikány se rozhodli spojit s Velkou Británií. Obě dvě země použily Japonce k tomu, aby tyto poskytli úderné síly k vytlačení Rusů a Němců a rozparcelování císařských výhod oběma dvěma vzdáleným spojencům, v rozdělování kořisti známém eufemisticky jako „Politika otevřených dveří“. S Británií, která přenechala volné pole USA v Latinské Americe, si mohlo USA dovolit spojit ruce přátelským způsobem s Británií na Dálném východě.

Hlavní hybná síla směrem k agresivní politice v Asii byla poskytnuta pomocí návnady ve formě železničních koncesí. Silně za železniční koncese lobovala společnost American China Development Company (ACDC), zřízená v roce 1895 a skládající se z konsorcia vrcholných finančních zájmů v USA, včetně Jamese Stillmana z tehdy Rockefellerů ovládané National City Bank; Charlese Costera, železničního experta J. P. Morgana a spol.; Jacoba Schiffa, hlavy newyorské investiční banky Kuhn, Loeb a spol.; a Edwarda H. Harrimana, železničního magnáta.

Olney a státní ministerstvo tvrdě tlačili na Čínu pro získání koncese pro ACDC pro dráhu Peking-Hankow a pro železnici skrze Mandžusko, ale v obou případech byl americký syndikát poražen. Rusko zatlačilo na Čínu úspěšně, aby tato povolila Rusku stavbu mandžuské železnice; a belgický syndikát, podporovaný Francií a Ruskem, vyhrál od Číny koncesi pro dráhu Peking-Hankow.

Nadešel čas na vážnější opatření. Právní zástupce ACDC ustavil „Komitét pro americké zájmy v Číně“ (Committee on American Interest in China), který se brzy sám transformoval v „Americkou asijskou asociaci“ (American Asiatic Association), zasvěcenou agresivnější americké politice ve prospěch ekonomických zájmů v Číně. Poté co pomohli evropským mocnostem potlačit nacionalistické Boxerské povstání v Číně v roce 1900, Spojené státy také napomohly k vytlačení ruských sil z Mandžuska.

Konečně v roce 1904 prezident Theodore Roosevelt (1858–1919) ponoukl Japonsko k útoku na Rusko a Japonci uspěli ve vytlačení Rusů z Mandžuska